

SUOMEN LAIVASTON NAISLIITTO

7.7.1927 pidettiin Laivastoyhdistyksen naisjärjestön perustava kokous Helsingin Suojeluskuntatalossa. Johtokuntaan valittiin professorinrouva Maila Mikkola, johtajanrouva Olga Jaatinen, neiti Aino Helle, rouva Selma Wirkkala, rouva Mary Roos ja amiraalinrouva von Schoultz. Varajäseniksi valittiin tuomarinrouva Hammarén, neiti Somersaari ja rouva Virta. Johtokunnan tehtäväksi jäi Laivastolehdestä julkaistun artikkelin mukaan tuolloin järjestön toimintaohjelman laatiminen, järjestön nimiasia ja univormukysymys. Virallisen kokouksen päätyttyä johtaja Jaatinen kiitti osanottajia laivastoasioita kohtaan osoittamasta harrastuksesta ja toivotti uudelle järjestölle menestystä työssään.¹

Yhdistyksen nimi muutettiin muotoon Suomen Laivaston Naisliitto (Kvinnoförbundet för Finlands flotta) Katajanokan Upseerikasinolla 21.9.1927 pidetyssä kokouksessa. Johtokunnan puheenjohtajaksi tuli tuolloin rouva Mary Roos, varapuheenjohtajaksi rouva Maila Mikkola, sihteeriksi neiti Aino Helle ja rahastonhoitajaksi rouva Olga Jaatinen. Kokouksessa hyväksytyn työsuunnitelman mukaan ”naisjärjestö ajaa Suomen meripuolustuksen asiaa Suomen Laivastoyhdistyksen ohjelman mukaan ja sen alaosastona”. Yhdistys jaettiin tuolloin kahteen jaostoon: huoltojaostoon ja keräysjaostoon. Huoltojaoston tehtävänä oli merisotilaiden henkinen huolto, palveluksessa loukkaantuneiden merisotilaiden avustaminen (ja onnettomuuksissa kuolleiden merisotilaiden omaisten auttaminen) sekä Laivastoyhdistyksen järjestämien juhlien ravintolapuolen hoito. Keräysjaoston tehtävänä puolestaan oli ”voimakas jäsenten keräys” mm. valistusjuhlien järjestämisellä yhdessä Laivastoyhdistyksen kanssa. Kokouksessa valittiin myös komitea suunnittelemaan pukua Naisliiton jäsenille.²

Laivastolehden 9/1927 mukaan Naisliitto ”on paljon vaatimaan ohjelmaansa ottanut suurimpana ja kunniakkaimpana tehtävänään vapaaehtoisen laivastorakennusrahaston kartuttamisen keräyksellä M.T. veneitä varten”.³ Heti alkuvuosina Naisliitto järjesti runsaasti erilaisia tapahtumia, kuten myyjäisiä ja juhlia. Jo 30.9.1927 Naisliitto järjesti ohjelman (mutta ei kuitenkaan tarjoilua) ”eroavien merisotilaiden juhlatilaisuudessa”. 1.11. 1927 oli vuorossa ”uusille sotilaille vastaanottajaisjuhla, jossa viidettäsatia henkilöä.” Seuraavana päivänä, 2.11., järjestettiin kirkkojuhla Johanneksen kirkossa Helsingissä. Laivaston pastori Björklund vastasi saarnasta, ja juhlassa oli mukana myös tasavallan presidentti puolisoineen. Laivaston Naisliiton jäsenet esiintyivät tilaisuudessa ensimmäistä kertaa univormuissaan. Laivastolehdestä julkaistiin myös sanat Laivaston Naisliiton marssiin.⁴

Laivaston Naisliiton ensimmäisestä vuosipäivästä kerrottiin Uudessa Suomessa 11.9.1928. Jutussa todetaan, että Naisliitto syntyi ”Helsingin Lotta Svärd III:n jäsenien” toimesta.

Suomen Laivaston Naisliitto kehittää jäseniään tajuamaan meren viljelyksen tärkeyttä

Suomen Laivastoyhdistyksen alaosastona se työskentelee yhdistyksen ohjelman toteuttamiseksi.

Toimintaan liittyy laaja huoltotoiminta.

Rouva Olga Jaatinen.

Suomen Laivaston Naisliiton puheenjohtaja, rouva Olga Jaatinen on melkein puolesta vuorokauden kertonut tiivistetystä toimivasta Naisliitosta ja sen tarkoituksesta seuraavaa:

— Suomen Laivaston Naisliiton tarkoituksena on vaittoliisista puolueista riippumattomana yhdistyksenä Suomen Laivastoyhdistyksen alaosastona työskennellä laivastokeräyksen ja yhdistyksen ohjelman toteuttamiseksi ja siinä mielessä kehittää myöskin jäseniään ymmärtämään meren merkitystä ja sen viljelyksen tärkeyttä.

— Liitto toimeenpääsee esitelmiä, illanviettoja, retkeilyjä y. m. kehittäviä tilaisuuksia jäsenilleen ja yleisölle, järjestää juhlia ja myyjäisiä laivastokeräyksen ja laivastoyhdistyksen propagandatyön hyväksi sekä pienempiin ryhmiin jakaantuneena työskentelee velvollisuuksiin kuuluvien tehtävien ohella jäsentensä kasvattamiseksi Laivastoyhdistyksen hengessä.

— Kiinteästi edelliseen toimintaan liittyy Liiton huolto- ja laupeustyö palveluksessa loukkaantuneiden avustamiseksi ja sodassa haavoittuneiden merisotilaiden tulevaisuuden turvaamiseksi. Sairaita merisotilaita koetetaan ilahduttaa sotilassairaaloissa sopivilla ohjelmilla. Palveluksessa olevien merisotilaiden viihtyyttä pyritään lisäämään.

— Suomen Laivaston Naisliitto perustettiin syksyllä v. 1927 ja on sen jäsenluku sinä lyhyenä aikana, jona liitto on toiminut, kasvanut voimakkaasti. Siihen kuuluu tällä hetkellä noin 500 jäsentä. Jäsenet otetaan kahden kuukauden koeajan jälkeen ja jakaantuvat ne kahden ryhmään, kannattajajäseniin ja toimiviin jäseniin. Toimivat jäsenet ovat

taasen jaetut noin kymmenhenkisiin ryhmiin. Kullakin ryhmällä on oma ryhmäpäällikkönsä, sihteeriä ja rahastonhoitajansa.

— Näin kokoonpannut ryhmät kokoontuvat säännöllisesti. Tällä hetkellä työskennellään myyjäisten aikaansaamiseksi laivastorahaston kartuttamiseksi, mikä myyjäiset on aikomus toimeenpääntä ensi keväänä. Maaliskuun 9 p:nä on suuret juhlatanssiaiset Katajanokan upseerikasinolla. Ryhmien työtiloissa harjoitetaan työn lomassa laulua, soittoa, lausuntoa, lukemista sekä koetetaan kehittää jäseniä laivastoyhdistyksen hengessä ymmärtämään meren merkitystä isänmaallemme. Ryhmäkokouksissa pidetään aina pöytäkirjaa ja usea pöytäkirja voi antaa mitä viehättävimmän kuvauksen innostuksesta ja työstä ryhmässä.

— Laivaston Naisliitto on osittain yksin osittain Laivastoyhdistyksen kanssa toimeenpääntä useita huomattavia juhlailaisuuksia. Jäsenten kesken on myöskin järjestetty yhteisiä illanviettoja. Liiton keskuuteen on perustettu lauluseura, joka säveltäjä Kyanderin johdolla esiintyy illanvietoissa, juhlissa ja propagandatilaisuuksissa. Vielä on toimessa erikoinen urheilujoukko, joka varsinkin kesäkuussa on ollut vilkkaassa toiminnassa.

— Viime syksynä sai Liitto Suomen Laivastoyhdistykseltä laivastokeräystä varten vastaanottaa oman kappaleensa äsken ilmestynyttä »Suomen Laivaston Kultaisia kirjaa». Tähän kirjaan on Liitto jo saanut useita huomattavia merkintöjä.

— Kuten yllä jo mainitsin, liittyy työhön meripöytähuoltotoiminta. Käymme säännöllisesti sotilassairaaloissa ja tarjoamme sairaille lääkärin luvan saatamme kahvia, teetä, hedelmiä ja virvoitteita, koristamme pöydät kukilla ja koettamme antaa sairaille myöskin jotain henkisesti virkistävää sopivan ohjelman muodossa, kuten laulua, soittoa ja lausuntoa. Usein on laivaston pastori Björklund ollut meitä näillä retkillä avustamassa puhumalla sairaille. Sairaalakäynnit ovat olleet ja tulevat olemaan kasvattavia myöskin Liiton jäsenille. Rakkaaksi käyneeksi velvollisuudeksi on tullut huolehtia siitä, ettei yksikään sotapalvelustaan suorittaessaan kuollut merisotilas jää ilman kunniansoitusta Liiton puolelta. Vaatimatonta sotilasarkkua koristavat aina kauniit kukkaset, jotka naisliittolaiset ovat sille asettaneet.

Erilaiset myyjäiset olivat 1920-luvun lopulla ja 1930-luvun alussa Naisliiton tyypillistä toimintaa. Tanssiaisia, arpajaisia ja juhlia järjestettiin säännöllisesti. Liiton jäsenet kokoontuivat tekemään käsitöitä ja kävivät myös sotilassairaaloissa tervehtimässä toipuvia meripoikia. Liitto hankki Suomen Joutsenelle lipun, kirjaston ja pianon matkoja varten. Liitto luovutti myös liput kaikille kolmelle Vetehinen-luokan sukellusveneelle, sukellusvene Saukolle ja molemmille panssarilaivoille. 1920-luvun lopulla liitolla oli jonkin aikaa myös oma naiskuoro. Vuosittain marraskuun alussa Niilo Ehrenskiöldin kunniaksi Johanneksen kirkossa järjestetty kirkkokonsertti oli liitolle vuoden kohokohta.

Naisliiton järjestämät tanssiaiset koululaivalla. FORUM MARINUM

28.1. 1931 Uusi Suomi kertoi, että Laivaston Naisliitto tukee Suomen Meripelastusseuran toimintaa, ja perustaa pelastusaseman Söderskäriin, kattaen sen kustannukset. 7.2.1931 US kertoi, että Naisliitto oli lahjoittanut Meripelastusseuralle 6500 markkaa tätä tarkoitusta varten. Saman vuoden aikana Naisliitto järjesti keräyksen hädänalaisten merimiesten hyväksi. Uudessa Suomessa 21.11.1931 julkaistun ilmoituksen mukaan sen avulla saatiin kasaan 12 730 markkaa ja 60 penniä hädänalaisten hyväksi käytettäväksi.

Kun Ruotsin kruununprinssipari kävi Helsingissä panssarilaiva Gustav V:llä 3.12.1932, Naisliitto järjesti panssarilaivan miehistölle Heimolan salissa kahvikutsut ”joissa ilta kului hyvin hauskasti”.⁵

Laivastolehdestä 12/1932 (s. 360–361) kerrottiin Naisliiton toiminnasta kyseisenä vuonna. Jutussa kerrottiin muun muassa, että Naisliitto oli lahjoittanut Rannikkolaivastolle uuden joukko-osastolipun 3.11.1932. Samassa jutussa kerrottiin, että yhdistys on kuukausittaisia kokouksiaan varten toimittanut omaa ”Reimari”-nimistä lehteään.

25.1.1933 puheenjohtaja rouva Olga Jaatinen kertoi Karjala-lehdelle, että liiton osastoja toimii ”useissa rannikkokaupungeissa”, ja että osastojen jäsenmäärä on ”1000–1500, joista yksistään pääkaupungin osastossa useita satoja”.

Uusi Suomi kertoi 29.11.1933, miten Naisliiton jäsenet valmistivat Katajanokan Upseerikasinolla 150 joulupakettia lähetettäväksi Suomen Joutsenelle. ”Kuhunkin pakettiin pantiin arvokas Werner Söderström Oy:n lahjoittama kirja, tupakkaa, saippuaa, nenäliinoja, kyniä ja paperia.” Mukana oli myös Naisliiton kunniajäsenen, rouva Ellen Svinhufvudin joulutervehdys Suomen Joutsenen pojille.

Naisliiton naiset pakkaavat loppuvuodesta 1933 Katajanokan Kasinolla joululahjoja merisotilaille. MUSEOVIRASTO, HISTORIAN KUVAKOKOELMA, PIETISEN KOKOELMA

29.10.1934 Naisliitto järjesti jälleen kirkkokonsertin Johanneksen kirkossa Niilo Ehrenskiöldin muistoksi. Samassa tilaisuudessa Naisliitto lahjoitti uuden lipun Suomen Joutsenelle.

Puheenjohtaja rouva Jaatisen lahjoittaman lipun vastaanotti puolustusministeri Oksala. Hän luovutti lipun edelleen Joutsenen päällikölle, komentajakapteeni Konkolalle. Juhltilaisuuden päätti virsi Jumala omi linnamme.

HS kertoi 27.10.1934, että kyseessä oli kahdeksas Naisliiton lahjoittama lippu. Samassa jutussa kerrottiin, että Naisliitto oli lahjoittanut Joutsenelle 25 uutta gramfonilevyä ja oli lahjoittamassa toiset 25 ennen seuraavalle matkalle lähtöä. Joutsenen 300 kirjan kirjaston laajentamista pidettiin tärkeänä, koska esimerkiksi edellisellä matkalla yksi miehistön jäsenistä oli lukenut kirjaston kaikki kirjat kannesta kanteen.

Helsingin Sanomat kertoi 11.11.1935, että Laivaston Naisliiton johtokunta vieraili panssarilaiva Väinämöisellä. Tilaisuudessa puheenjohtaja rouva Jaatinen luovutti kauniin hopeapokaalin panssarilaivojen erikoismestariyhmien välisiin soutukilpailuihin. Pokaalin otti vastaan komentajakapteeni Sipilä. Jutussa mainitaan, että Naisliitto oli jokin aika takaperin lahjoittanut ”komean radion miinalaivueelle ja gramofonin merenmittauslaivueelle”.

11.12.1935 kerrottiin useassa lehdessä, että Naisliiton puheenjohtaja rouva Olga Jaatista epäillään 50 000 markan kavaltamisesta Naisliitolta. Uusi Suomi kertoi, että rikospoliisi etsii rouva Jaatista, ”joka on kolmen vuoden aikana anastanut yleisellä keräyksellä koottuja varoja noin 50 000 mk”. Lehden mukaan tämä liittyi Laivastoliiton vuonna 1933 toimeenpanemaan keräykseen ”Suomen Laivaston Kultaisen Kirjan” nimellä. Naisliitto sai keräyksen kautta 50 000 markkaa, jotka talletettiin kolmeen eri pankkiin. Jaatinen oli nostanut rahat näiltä tileiltä väärentämällä muiden johtokunnan jäsenten nimet vuosina 1933, 1934 ja 1935. Asia saatiin selville, kun Laivastoliitto alkoi vaatimaan kerättyjä varoja tarkoituksiinsa.

Jo seuraavana päivänä, 12.12., Olga Jaatinen löydettiin kuolleen erästä hotellista Helsingissä. Hän oli ilmeisesti tehnyt itsemurhan nauttimalla myrkyä, mahdollisesti jo tiistaina 10.12. Kuolemasta kertoivat etusivuillaan eri lehdet, kuten Uusi-Suomi, Etelä-Suomi, Ilkka ja Hämeen Sanomat.

Samana päivänä 12.12. Helsingin Sanomat mainosti Laivaston Naisliiton myyjäisiä, jotka pidettäisiin Kalevala-salissa hotelli Tornissa sunnuntaina 15.12. ja maanantaina 16.12.

Uusi Suomi uutisoi 4.2.1936, että ”Suomen Laivaston Naisliitto lopettaa toimintansa”. Liiton vuosikokouksessa oli todettu, että ”liiton toiminta nykyisessä muodossaan käy vaikeaksi, ja asetuttiin sille kannalle, että liitto on lopetettava”. Ylimääräinen kokous lakkauttamisesta päätettiin pitää 3.3.1936. Jutussa arvellaan myös, että toiminta saattaa jatkua jossakin muodossa myöhemmin. 8.2.1936 Etelä-Suomi-lehti kertoi että ”Kymenlaakson Laivaston Naisliitto” jatkaa kuitenkin toimintaansa, ja että sen toiminta ei ole riippuvainen ”Suomen Laivaston Naisliitosta (Helsinki)”.

Kirjoittaja: Tuomas Värjö, Forum Marinum

¹ Laivastolehti 7/1927

² Uusi Suomi, 22.9.1927, s. 9

³ Laivastolehti 9/1927, sivu 269

⁴ Laivastolehti 10/1927, s. 19-21

⁵ Uusi Suomi 4.12.1932, s. 16